

**Scheme of Examination and Syllabi of
M.A. Punjabi (Four Semesters)
(Under Choice Based Credit System)
(Effective from the Academic Session : (2020-21 in phased manner)**

FIRST SEMESTER

Paper Code	Core Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI-101	Sufi, Bhagti te Gurmat Kaav	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -102	Punjabi Novel	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -103	Bharti te Unani Sahit Sidhant ate Viharak Aalochana	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -104	Punjabi Sahit Da Itihas (850 to 1850 tak)	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Elective Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI -105 (i)	Haryana Da Punjabi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -105 (ii)	Parvasi Punjabi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -105 (iii)	Pakistani Punjabi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -105 (iv)	Jammu Kashmir Da Punjabi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI -105 (v)	Nari Punjabi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
	Total Credits/Marks	20				500	

SECOND SEMESTER

Paper Code	Core Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 201	Punjabi Kissa Ate Bir Rasi Kav	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 202	Punjabi Kahani	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 203	Punjabi te Pachhmi Sahit Sidhant ate Sidhantkaar	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 204	Punjabi Sahit Da Itihas (1851 to Hun tak)	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Elective Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 205 (i)	Punjabi Vich Anuvadit Hindi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 205 (ii)	Punjabi Vich Anuvadit Bengali Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 205 (iii)	Punjabi Vich Anuvadit Urdu Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 205 (iv)	Punjabi Vich Anuvadit Rusi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 205 (v)	Punjabi Vich Anuvadit Angrezi Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Open Elective Courses (Interdisciplinary Course for the Students of Other Departments)	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
OE (PBI) –I	Punjabi Bhasha : Mudhli Jan-Pchhan	2	2	10	40	50	2 Hrs
Total Credits/Marks		22				550	

THIRD SEMESTER

Paper Code	Core Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 301	Aadhunik Punjabi Kavita (1960 tak)	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 302	Punjabi Natak	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 303	Sabhyachar Ate Punjabi Sabhyachar	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 304	Bhasha Vigyan ate Punjabi Bhasha	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Elective Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 305 (i)	Punjabi Vartak (1900 Tak)	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 305 (ii)	Punjabi Nibandh ate Lalit Nibandh Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 305 (iii)	Punjabi Swaijivni sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 305 (iv)	Punjabi Safarnama ate Diary Sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 305 (v)	Punjabi Rekha Chitar	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Open Elective Courses (Interdisciplinary Course for the Students of Other Departments)	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
OE (PBI) -II	Punjabi Sahit, sabhyachar ate Lok Prampra : Sankhep Jan-Pachhan	2	2	10	40	50	2 Hrs
Total Credits/Marks		22				550	

FOURTH SEMESTER

Paper Code	Core Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 401	Adhunik Punjabi Kavita (1961 to Hun tak)	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 402	Punjabi Ikangi	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 403	Lokdhara Ate Punjabi Lokdhara	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 404	Punjabi Bhasha Vigyan ate Gurmukhi Lipi	4	4	20	80	100	3 Hrs

Paper Code	Elective Courses	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Maximum Marks			Time
				Internal Assessment	End-Semester Examination	Total	
MAPBI - 405 (i)	Computer Internet ate Punjabi typing	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 405 (ii)	Media ate Punjabi Media	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 405 (iii)	Tulnatmak sahit	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 405 (iv)	Koshkari ate Punjabi Koshkari	4	4	20	80	100	3 Hrs
MAPBI - 405 (v)	Anuvad ate Anuvad Kala	4	4	20	80	100	3 Hrs
Total Credits/Marks		20				500	

Grand Total Credits/Marks	84	2100
----------------------------------	-----------	-------------

ਕਲਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਫੈਕਲਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਆਰਟਸ ਦੇ ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਐੱਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ

1	ਗਿਆਨ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ	ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਨਵੀਨ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
2	ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਜੀਫਾ/ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ	ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ, ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਟਿਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕੱਢੇ ਜਾਣਗੇ।
3	ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅਮਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ	ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਉਸਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
4	ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ	ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਜਟਿਲਤਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ/ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
5	ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸਮਰੱਥਾ/ ਸੁਤੰਤਰਤਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ, ਬੌਧਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਖੰਡਤਾ ਵਾਸਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੇਬਲ ਕੌਸ਼ਲ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ।
6	ਸੰਚਾਰ ਕੌਸ਼ਲ ਦਾ ਪੱਧਰ	ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਲਿਖਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਸਥਾਪਿਤੀ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਐੱਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ :

1. ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਿਆਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ, ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਵੇਚਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।
5. ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਹਜ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੌਧਿਕ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
7. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੌਸ਼ਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਅਨੁਵਾਦ, ਪੱਤਰਕਾਰਿਤਾ, ਮੀਡੀਆ, ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
8. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਸਾਂਝ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
9. ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।
10. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

Semester First
Paper PBI-101
Sufi, Bhagti te Gurmat Kaav
ਸਮੈਸਟਰ – ਪਹਿਲਾ
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-101
ਸੂਫੀ, ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੱਧਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾਵਾਂ ਗੁਰਮਤਿ, ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਗੁਰਮਤਿ, ਸੂਫੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸੂਫੀਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਬਣੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ

ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸ਼ਲੋਕ

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ

ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

ਜਪੁਜੀ

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2000

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਨਵਰ ਚਿਰਾਗਾ **ਇਸਲਾਮੀ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਵਿਤਾ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਦਿੱਲੀ
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਅਤੇ
ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਕਾਂਗ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਵੇਕ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
4. ਅਤਰ ਸਿੰਘ **ਸਮਦਰਸ਼ਨ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1982
5. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ **ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸਟੀਕ**
ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
6. ਸੁਰਜੀਤ ਸਰਨਾ (ਅਨੁ.) **ਕਬੀਰ**
ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 1995
7. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1990
8. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ **ਮੁੱਲ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ**
ਨਵਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1970
9. -ਉਹੀ- **ਪਤਰਾਂਜਲੀ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
10. -ਉਹੀ- **ਪਾਰਗਾਮੀ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
11. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਸੇਵੇਦਨਾ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰ**
ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ, 2017
12. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ **ਬਾਣੀ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰ**
ਵਿਵੀਅਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1985
13. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
14. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਦਾ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਵਚਨ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫ਼ਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2005
15. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
16. -ਉਹੀ- **ਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ**

- ਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
17. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1997
18. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ **ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ : ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਕਲਾ**
ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
19. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1986
20. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ **ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ**
ਮਨਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
21. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਅੰਕ) ਅੰਕ 26**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
22. -ਉਹੀ- **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 33**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1989
23. ਰੰਜੂ ਬਾਲਾ **ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਣੀ : ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰ**
ਟਵੈਂਟੀ ਫਰਸਟ ਸੈਂਚਰੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ, 2015
24. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਅਤੇ **ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਰਿਪੇਖ**
ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2014
25. ਰਾਮ ਸਿੰਘ **ਜਪੁਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਤੇ ਰੂਪ**
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ
26. ਲਾਜਵੰਤੀ ਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਪੋਇਟਸ**
ਆਸ਼ਾਜਨਕ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1973

Paper PBI - 102
Punjabi Novel
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-102
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਕਰਾਉਣਾ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਰਾਹੀਂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚੌਖਟੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੂਪ, ਵਿਸ਼ੇਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾਵਲੀ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ

ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ
ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਅਣਹੋਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2020

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਮਾਤ ਲੋਕ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2010

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011
2. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਵਿਧੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ, ਦਿੱਲੀ
3. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਹਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਅਧਿਐਨ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1986
4. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012
5. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ ਨਾਵਲ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2002
6. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਗਲਪ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1993
7. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ (ਸੰਪਾ.) ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਵਲ ਮਾਤ ਲੋਕ : ਜਗਤ ਤੇ ਜੁਗਤ
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2014
8. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 6
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
9. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ (ਸੰਪਾ.) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਰਵੇਖਣ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1974
10. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ : ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ
ਮਾਲਵਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕੇਂਦਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, 1976
11. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਵਲ ਚੇਤਨਾ
ਲੋਕਾਇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1986
12. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
13. ਜਸਪਾਲ ਕਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਗਲਪ ਸ਼ਾਸਤਰ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1995
14. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਸੰਸਾਰ
ਵੈਲਵਿਸ਼ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1999
15. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਿਧਾ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
16. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ

17. -ਉਹੀ- ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1978
ਮਸਲੇ ਗਲਪ ਦੇ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1992
18. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰੀ : ਅਣਪਛਾਤੇ ਨਕਸ਼
ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1999
19. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ ਗਲਪਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2000
20. -ਉਹੀ- ਆਓ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹੀਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2006
21. ਨਿਰੰਜਨ ਤਸਨੀਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
22. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2013
23. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ
ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਜਲੰਧਰ
24. ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਗਲਪ ਅਧਿਐਨ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1999
25. -ਉਹੀ- ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2020
26. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਗਲਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 19
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1982
27. ਰੰਜੂ ਬਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਸੰਕਟ : ਸਮਕਾਲੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2008
28. -ਉਹੀ- ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ,
ਟਵੈਂਟੀ ਫਰਸਟ ਸੈਂਚਰੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ, 2015
29. David Daiches *The Novel and the Modern World*
University of Chicago Press, London, 1973
30. E. M. Forester *Aspects of the Novel*
Edward Arnold, London, 1963
31. Edwin Muir *The Structure of the Novel*
The Hogarth Press, London, 1967
32. Percy Lubbock *Craft of Fiction*
Scribner, New York, 1995
33. Ralph Fox *The Novel and the People*
Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1956

Paper PBI-103
Bharti te Unani Sahit Sidhant ate Viharak Aalochana
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-103
ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਆਲੋਚਨਾ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਬੋਧ ਹਾਸਲ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਆਲੋਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ :

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਿਮਨ ਰੂਪ :

ਕਿੱਸਾ, ਵਾਰ, ਗਜ਼ਲ, ਮਹਾਂਕਾਵਿ, ਨਿਬੰਧ, ਨਾਵਲ, ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ :

ਰਸ ਸਿਧਾਂਤ, ਧੁਨੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਲੰਕਾਰ ਸਿਧਾਂਤ, ਰੀਤੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਵਕਰੋਕਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਔਚਿਤੈ ਸਿਧਾਂਤ।

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਯੂਨਾਨੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਲੈਟੋ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸਿਧਾਂਤ, ਲੌਜਾਈਨਸ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸਿਧਾਂਤ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਵਿਹਾਰਕ ਆਲੋਚਨਾ

(ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਗੱਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀ **ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ**
ਨਵਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1993
2. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ **ਸਾਹਿਤਿਆਰਥ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ,
3. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਵਿਹਾਰਕ ਸਮੀਖਿਆ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1994
4. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ **ਤ੍ਰਾਸਦੀ : ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 2004
5. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ **ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਐੱਸ ਚਾਂਦ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਦਿੱਲੀ
6. -ਉਹੀ- **ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7. -ਉਹੀ- **ਪਾਰਗਾਮੀ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
8. -ਉਹੀ- **ਤ੍ਰਾਸਦੀ**
ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਬਾਲਾ ਕੈਂਟ
9. -ਉਹੀ- **ਉਦਾਤ ਬਾਰੇ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1972
10. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ **ਮਹਾਂਕਾਵਿ**
ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1983
11. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ **ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
12. ਗਨਪਤੀ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ **ਭਾਰਤੀਯ ਔਰ ਪਾਛਚਾਤਯ ਕਾਵਯ ਸਿਧਾਂਤ**
ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅਲਾਹਾਬਾਦ
13. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ **ਲਾਨਜ਼ਾਈਨਸ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸਿਧਾਂਤ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ
14. -ਉਹੀ- **ਪੱਛਮੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 1996
15. ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਜੱਗੀ **ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 1981
16. ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰਖ**
ਵਰਲਡ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 1989

17. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ **ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2014
18. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ **ਵਿਹਾਰਕੀ**
ਅਰਵਿੰਦ ਹਨੂਮੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1975
19. ਨਗੋਂਦਰਾ **ਰਸ ਸਿਧਾਂਤ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਦਿੱਲੀ, 1969
20. ਨਰੇਸ਼ **ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਪਰਖ**
ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1983
21. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ **ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1998
22. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਕਾਰ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਰੂਪਾਂਤਰਣ**
ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੰਪਾ.)
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
23. ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਆਹੂਜਾ **ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1981
24. ਰਾਜਿੰਦਰ ਲਹਿਰੀ **ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੜ੍ਹਤ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁਕਸ, 2018
25. Charles E. Bressler **Literary Criticism: An Introduction to Theory and Practice**
Prentice Hall, 2003
26. G. T. Deshpande **Indian poetics**
Popular Prakashan Pvt. Ltd
27. Hans Bertens **Literary Theory: The Basics**
Routledge, London
28. Miller & J. Hillis **On Literature**
Routledge, London
29. Ngendra **A Dictionary of Sanskrit poetics**
B. R. publication Corporation, 1987
30. P. K. Rajan **Indian Poetics and Modern Texts**
S. Chand Group, 1998
31. P. V. Kane **History of Sanskrit Poetics**
Moti Lal Banarsi Das, Delhi, 1961
32. Samuel Enoch Stumpf **Socrats to Sartre: A History of Philosophy**
McGraw-Hill, 1975
33. Sivaprasad Bhattacharya **Studies in Indian poetics**
KLM, Firma, 1981
34. Terry Eagleton **How to Read Literature**
Yale University Press, Connecticut
35. William S. Haney **Literary Theory and Sanskrit Poetics: Language, Consciousness and Meaning**, Edwin Meller Press, 1993

Paper PBI-104
Punjabi Sahit Da Itihas (850 to 1850 Tak)
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-104
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (850 ਤੋਂ 1850 ਤੱਕ)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਇਸਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਾਲ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਬਣੇਗੀ।
- ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਧਾਮੂਲਕ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਸਾਹਿਤ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ :

- (ੳ) ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (ਅ) ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਾਮਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (ੲ) ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

850 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1500 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

1501 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1700 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

1701 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1850 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਤਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)**
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ, 1971
2. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ,
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1974
3. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿੱਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1976
4. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਆਦਿ ਕਾਲ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਲ)**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
5. ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਗਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
6. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੀ ਮੁਖਤਸਰ ਤਾਰੀਖ਼**
ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

Paper PBI-105(i)
Haryana Da Punjabi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-105 (i)
ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਬਣੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ

ਕਾਰੇ ਹੱਥੀਂ

ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 1986

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਰੈਣੂ

ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2008

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2010

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ **ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਸੰਪਾ.) **ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ**
ਹਰਿਆਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
3. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ **ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਗਲਪ ਪ੍ਰਬੰਧ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1993
4. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਰੈਣੂ-ਕਾਵਿ : ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2013
5. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਕਾਵਿ : ਸਰੋਕਾਰ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2014
6. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ **ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011
7. ਨਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਸ਼ਲ **ਸੁਰਤਿ ਸੰਵੇਦਨਾ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011

Paper PBI-105 (ii)
Parvasi Punjabi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-105 (ii)
ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਸੁਖਪਾਲ

ਏਸ ਜਨਮ ਨ ਜਨਮੇ

ਅੰਤਰਨਾਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਸੋਫੀਆ

ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ, ਬਰਗਾੜੀ, 2020

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਕਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ : ਨਵੇਂ ਪਾਸਾਰ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਸ. ਪ. ਸਿੰਘ **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ : ਨਸਲਵਾਦੀ ਪਰਿਪੇਖ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2003
4. -ਉਹੀ- **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2004
5. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਕਾਲੇ ਵਰਕੇ : ਵਸਤੂ, ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾ**
ਪੰਜ ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ, 2018
6. ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ **ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਥੀਮ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ**
ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ, ਦਿੱਲੀ, 1998
7. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
8. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਂਗਟ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ (22ਵੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 1 ਤੋਂ 3 ਫਰਵਰੀ, 2006)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
9. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ **ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਾਹਿਤ**
ਲੋਕਾਇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1998
10. ਦੇਵਿੰਦਰ ਚੰਦਨ **ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ**
ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
11. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ **ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 2018
12. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਮੁੱਲ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ**
ਮਦਾਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ, 1999
13. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ **ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਰਤਾਂਤ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
14. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 4**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
15. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
16. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011

Paper PBI-105(iii)
Pakistani Punjabi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-105 (iii)
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਫ਼ਰਜ਼ੰਦ ਅਲੀ

ਧਾੜਵੀ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ (ਅਨੁ.)

ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ, 2015

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸ਼ਾਹਿਦ ਨਦੀਮ

ਬੁੱਝਾ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2015

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (ਸੰਪਾ.)

ਅਵਾਮੀ ਸ਼ਾਇਰ ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ : ਚੋਣਵੀਂ ਕਵਿਤਾ

ਦਿਲਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਮਰਾਲਾ, 2015

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਪੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 37**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
2. ਇੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ (ਸੰਪਾ.) **ਸ਼ਬਦ ਬੁੰਦ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)**
ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ
3. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਅਤੇ
ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2001
4. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ
ਅਤੇ ਨਸੀਬ ਬਵੇਜਾ (ਸੰਪਾ.) **ਚੋਣਵਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
5. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, 1998
6. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਾਇਜ਼ਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
7. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਇੱਕ ਪਰਿਚਯ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ਾ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1998
8. ਜਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2001

Paper PBI-105(iv)
Jammu Kashmir Da Punjabi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-105(iv)
ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ

ਸੂਰਾ

ਗੁਲਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀਨਗਰ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸਵਾਮੀ ਅੰਤਰ ਨੀਰਵ

ਕੁਛ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਸੀਰਤ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, 2020

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਖਾਲਿਦ ਹੁਸੈਨ

ਬਲਦੀ ਬਰਫ਼ ਦਾ ਸੇਕ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ   ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1982
2. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ   ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੇ ਤੀਜਾ)
ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਕਾਡਮੀ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ, ਕਲਚਰ ਐਂਡ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਜੰਮੂ
3. ਆਲੋਚਨਾ (ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ), ਅੰਕ 224, ਅਕਤੂਬਰ 2010-ਮਾਰਚ 2011
4. ਆਲੋਚਨਾ (ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਪਰਿਪੇਖ), ਅੰਕ 205, ਜਨਵਰੀ-ਜੂਨ, 2005

Paper PBI-105 (v)
Nari Punjabi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-105 (v)
ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰੀਵਾਦ, ਨਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅੰਤਰਮਨ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਪਾਲ ਕੌਰ

ਸਵੀਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 1993

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ

ਲੰਘ ਗਏ ਦਰਿਆ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2019

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਮਾਨ

ਰੁੱਤ ਰਾਗ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2013

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ (ਸੰਪਾ.) **ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਮਾਨ ਰਚਿਤ ਸਾਹਿਤ : ਵਿਸ਼ੇਗਤ ਅਧਿਐਨ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
2. ਅਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ **ਨਾਰੀ ਕਾਵਿ-ਚਿੰਤਨ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫ਼ਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਆਸ਼ਾ ਕੌਸ਼ਿਕ **ਨਾਰੀ ਸ਼ਬਕਤੀਕਰਣ : ਵਿਮਰਸ਼ ਏਵਮ ਯਥਾਰਥ**
ਪੁਆਇੰਟਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2004
4. ਸੁਨੀਲ ਮਹਾਵਰ **ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਬਕਤੀਕਰਣ : ਵਿਵਿਧ ਆਯਾਮ ਔਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ**
ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2013
5. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ **ਨਾਰੀਵਾਦ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
6. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਪਾਲ ਕੌਰ ਦਾ ਰਚਨਾ ਸੰਸਾਰ (ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ)**
ਪੰਜ ਆਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ, 2016
7. ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ **ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
8. ਮਾਨਚੰਦ ਖੰਡੇਲਾ **ਮਹਿਲਾ ਔਰ ਬਦਲਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵੇਸ਼**
ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2012
9. ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ **ਔਰਤ ਤੇ ਦਲਿਤ ਹਾਸ਼ੀਆਗਤ ਪ੍ਰਵਚਨ : ਨਵ-ਇਤਿਹਾਸਵਾਦੀ ਪਰਿਪੇਖ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
10. ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ **ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਵਿਮਰਸ਼**
ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪੰਚਕੂਲਾ, 2011
11. ਵਨੀਤਾ **ਨਾਰੀਵਾਦ ਤੇ ਸਾਹਿਤ**
ਅਜੰਤਾ ਬੁੱਕਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਦਿੱਲੀ, 2002
12. ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਮੌਰੀਆ **ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਮਹਿਲਾ ਵਿਮਰਸ਼ ਏਵਮ ਯਥਾਰਥ**
ਪੁਆਇੰਟਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2012
13. H. C. Upreti & Nandini Upreti **Women and Problems of Gender Discrimination**
Pointer Publisher, Jaipur, 2011
14. M. F. Patel **Feminism in Contemporary Indian Women writers**
Avishkar Publisher, Jaipur, 2011
15. R. C. Hiremath **Women in Changing World**
Pointer Publisher, Jaipur, 2011
16. Leela Desai **Feminism and Its Strategies**
Pointer Publisher, Jaipur, 2003
17. Leela Desai **Issues in Feminism**
Pointer Publisher, Jaipur

Semester Second
Paper PBI-201
Punjabi Kissa Ate Bir Rasi Kav
ਸਮੈਸਟਰ - ਦੂਜਾ
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-201
ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਅਤੇ ਬੀਰ ਰਸੀ ਕਾਵਿ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈੱਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੱਧਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾਵਾਂ - ਕਿੱਸਾ, ਵਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਕਿੱਸਾ, ਵਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸੰਕਲਪਿਕ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਕਿੱਸਾ ਅਤੇ ਬੀਰ ਰਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ

ਹੀਰ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਸ਼ਾਹ ਮਹੰਮਦ

ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫ਼ਰੰਗੀਆਂ

ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿੱਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਤਰ ਸਿੰਘ **ਸਮਦਰਸ਼ਨ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1982
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
4. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ **ਮੁੱਲ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ**
ਨਵਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1970
5. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰ**
ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ, 2017
6. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
7. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ **ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ : ਪਾਠ ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
8. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ **ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ**
ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 1995
9. ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ **ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ : ਇੱਕ ਪਰਿਚਯ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1999
10. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ **ਜੰਗਨਾਮਾ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
11. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ **ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
12. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ **ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਾਵਿ ਲੋਕ**
ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਜਲੰਧਰ, 1998
13. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2001
14. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ **ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ : ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਕਲਾ**
ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਟਮਾਲਾ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2003
15. ਭੀਮ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਸ਼ਾਹ ਮਹੰਮਦ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ**, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
16. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਕਾ (ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਅੰਕ) ਅੰਕ 27**, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

Paper PBI-202
Punjabi Kahani
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-202
ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
 ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
 (ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
 ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚੌਖਟੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੂਪ, ਵਿਸ਼ੇਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਕਹਾਣੀ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਨਵੇਂ ਲੋਕ

ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਕੁਝ ਅਣਕਿਹਾ ਵੀ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ

ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ

ਪਰਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ, 2017

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
2. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰੈਂਕ **ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ**
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮ., ਲੁਧਿਆਣਾ, 1988
3. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀਤ **ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**
ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
4. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ **ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਿਧਾ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
5. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ **ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਪਾਲ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2007
6. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ ਅਤੇ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਦੂਜਾ)**
ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011
7. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਅਧਿਐਨ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1988
8. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ : ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਿਐਨ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
9. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2014
10. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
11. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਸਰੋਕਾਰ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2010
12. ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠਗਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2007
13. ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰ (ਵਿਧੀ ਤੇ ਵਿਹਾਰ)**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2013
14. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਦਲਿਤ ਕਹਾਣੀ : ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਐਨ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2015
15. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2017
16. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਅਲਕਾ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2006
17. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ (ਸੰਪਾ.) **ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ, ਇੰਡੀਆ, ਦਿੱਲੀ, 2014
18. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ **ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਸਾਰ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1979**

Paper PBI-203
Punjabi te Pashmi Sahit Sidhant ate Sidhantkaar
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-203
ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਬੋਧ ਹਾਸਲ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ

- (ੳ) ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਮਾਜ
- (ਅ) ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ
- (ੲ) ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ
- (ਸ) ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ : ਸਾਹਿਤਕ ਵਾਦ

ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ, ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ, ਯਥਾਰਥਵਾਦ, ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ, ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ : ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ

ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ, ਚਿਹਨ ਵਿਗਿਆਨ, ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਨਾਰੀਵਾਦ, ਦਲਿਤ ਚਿੰਤਨ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ : ਮੈਟਾ ਆਲੋਚਨਾ

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ-‘ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਲੋਚਨਾ’(ਸਾਹਿਤਆਰਥ), ਅਤਰ ਸਿੰਘ - ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵ ਦੀ ਧਾਰਨਾ’ (ਸਾਹਿਤ ਸੰਵੇਦਨਾ), ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ-‘ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਕਰਤੱਵ’(ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੋਮੇ), ਨਜ਼ਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ - ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ੇਅਰ ਗੀਤ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ’(ਸੇਧਾਂ, ਸਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੇਖ), ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ-‘ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ: ਰੂਪ ਰਚਨਾ’ (ਪਾਰਗਾਮੀ), ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ-‘ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ’ (ਰਵੀ ਚੇਤਨਾ), ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ-‘ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਹੋ ਕਥਾ-ਬਾਰਤਾ’ (ਜੋਤ-ਜੁਗਤ ਕੀ ਬਾਰਤਾ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਤਰ ਸਿੰਘ **ਸਾਹਿਤ ਸੰਵੇਦਨਾ**
ਰਘਬੀਰ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
2. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਆਲੋਚਨਾ ਚਿੰਤਨ**
ਰਘਬੀਰ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1996
3. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ **ਸਾਹਿਤਆਰਥ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ
4. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ
ਅਤੇ ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ **ਸਮਕਾਲੀ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2001
5. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ **ਵਾਦ ਚਿੰਤਨ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2010
6. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ **ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ : ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
7. ਹਰਜੋਧ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ** (ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ-ਚੌਥਾ, ਅੰਕ 80-83
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
8. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ **ਨਾਰੀਵਾਦ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2003
9. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ **ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀਆਂ : ਵਰਤਮਾਨ ਪਰਿਪੇਖ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2006
10. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ **ਪਾਰਗਾਮੀ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
11. -ਉਹੀ- **ਸਾਹਿਤ ਵਿਗਿਆਨ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2002
12. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਿੰਦ **ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2002
13. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ **ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
14. -ਉਹੀ- **ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੋਮੇ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
15. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ **ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ**

- ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਦਿੱਲੀ, 2003
16. -ਉਹੀ- **ਸਮੀਖਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਦਿੱਲੀ, 1998
17. ਗੁਰਨਾਇਬ ਸਿੰਘ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2009
18. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ **ਉੱਤਰਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ**
ਮਦਾਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਪਟਿਆਲਾ, 2002
19. ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ **ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ, ਉੱਤਰ-ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2002
20. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ **ਮਸਲੇ ਗਲਪ ਦੇ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, 2004
21. -ਉਹੀ- **ਜੋਤ-ਜੁਗਤ ਕੀ ਬਾਰਤਾ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, 2006
22. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ **ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ**
ਅਰਵਿੰਦ ਹਨੂਮੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1975
23. -ਉਹੀ- **ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਸਿੰਧੂ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1994
24. ਦਵਿੰਦਰ ਸੈਫੀ **ਸਿਧਾਂਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2012
25. ਨਜ਼ਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ **ਸੇਧਾਂ ਸਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੇਖ (ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਤੇ ਸੰਪਾ. ਪਰਦੁਮਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ)**
ਜਸਵੰਤ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2005
26. ਭੀਮ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਨਵ-ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ**
ਤਰਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ, 2004
27. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਸਾਹਿਤਕ ਵਾਦ ਅੰਕ) ਅੰਕ 31-32**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
32. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ **ਰਵੀ ਚੇਤਨਾ**
ਰਵੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟ੍ਰੱਸਟ, ਪਟਿਆਲਾ, 1991
28. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
29. Leela Desai **Issues in Feminism**
Pointer Publisher, Jaipur, 2004
30. Leela Desai **Feminism and Its Strategies**
Pointer Publisher, Jaipur, 2004
31. Robert N. Mollinger **Psychoanalysis and Literature : An Introduction**
Nelson-Hall, 1981R
32. R. Robyn Warhol & Diane Price Herndl **Feminism : An Anthology of literary Theory and Criticism**
Rutgers UP, New Jersey, 1997

Paper PBI-204
Punjabi Sahit Da Itihas (1851 to Hun tak)
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-204
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (1851 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।
- ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰਚਨਾ ਦੀ ਵਿਧਾਮੂਲਕ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ :

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਆਧਾਰ ਮੂਲਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

(ੲ) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

1851 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1900 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

1901 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1960 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

1961 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਤਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)**
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ, 1971
2. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ,
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1974
3. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
4. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿੱਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1976
5. ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਗਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
6. **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ** (ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ) ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ

Paper PBI-205 (i)
Punjabi Vich Anuvadt Hindi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-205 (i)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ

ਤਮਸ

ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਅਲੋਕ ਧਨਵਾ

(ਅਨੁ. ਤਰਸੇਮ)

ਦੁਨੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਜਿੰਦਰ (ਸੰਪਾ.)

ਮੋਹ

ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ, 2019

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਆਚਾਰਯ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸ਼ੁਕਲ **ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤਯ ਕਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਲੋਕਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ, 2009
2. ਸਰੋਜਨੀ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੰਪਾ.) **ਸਮਕਾਲੀਨ ਹਿੰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਵਿਵਿਧ ਆਯਾਮ**
ਸੁਕੀਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਕੈਥਲ, 2012
3. ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ **ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ : ਸਾਹਿਤਯ ਔਰ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ**
ਜਤਿਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ
4. ਹਰਦਿਆਲ **ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਔਰ ਪ੍ਰਗਤੀ**
ਬਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਈ ਦਿੱਲੀ, 2005
5. ਦੁਆਰਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਕਸੈਨਾ **ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਉਪਨਿਆਸ ਔਰ ਉਪਨਿਆਸਕਾਰ**
ਸ਼ਿਵ ਭਾਰਤੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਨਈ ਦਿੱਲੀ, 2004
6. ਨਾਮਵਰ ਸਿੰਘ **ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਨਏ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ**
ਰਾਜ ਕਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਈ ਦਿੱਲੀ
7. ਪਰਮਾਨੰਦ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ **ਸਮਕਾਲੀਨ ਕਵਿਤਾ ਕਾ ਯਥਾਰਥ**
ਬਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਈ ਦਿੱਲੀ
8. ਮਧੁਰੇਸ਼ **ਹੋਨਾ ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ ਕਾ**
ਸਾਹਿਤਯ ਭੰਡਾਰ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ
9. ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਣੀ **ਹਿੰਦੀ ਉਪਨਿਆਸੋਂ ਮੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ**
ਕੇ. ਕੇ. ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 2009
10. ਰਾਮ ਵਿਨੋਯ ਸ਼ਰਮਾ **ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ ਕੇ ਸਾਹਿਤਯ ਸਰੋਕਾਰ**
ਨਯੀ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
11. ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਿਵਾੜੀ **ਆਧੁਨਿਕ ਹਿੰਦੀ ਕਵਿਤਾ**
ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ
12. ਸ਼ਯਾਮ ਕਸ਼ਯਪ **ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ**
ਬਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
13. ਬਨਾਸ ਜਨ (ਹਿੰਦੀ ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ), **ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ**
14. ਬਨਾਸ ਜਨ (ਹਿੰਦੀ ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ), **ਹਿੰਦੀ ਉਪਨਿਆਸ ਕੀ ਨਈ ਜ਼ਮੀਨ** (ਸਾਹਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)
15. ਕੇ. ਵਨੇਜਾ (ਸੰਪਾ.), **ਭੀਸ਼ਮ ਸਾਹਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ**, ਅਨੁਸ਼ੀਲਨ ਅੰਕ 43, ਜੁਲਾਈ 2015 (ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਸ਼ੋਧ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ),
ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਪ੍ਰਯਾਗ

Paper PBI-205 (ii)
Punjabi Vich Anuvadt Bengali Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-205 (ii)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਰਾਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ

ਗੀਤਾਂਜਲੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ

ਦੇਵਦਾਸ

ਸੰਗਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਮਹਾਂਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ

ਮਹਾਂਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟ੍ਰੱਸਟ, ਦਿੱਲੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਰਾਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਔਰ ਉਨਕਾ ਰਚਨਾ ਸੰਸਾਰ**
ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਬੁਕਸ, 2010
2. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ **ਵਿਸ਼ਵ ਚਿੰਤਕ ਰਾਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. B. K. Roy **Rabindranath Tagore : The Man and His Poetry**
Falcraft , 1977
4. E. Thompson **Rabindranath Tagore : Poet and Dramatist**
Pierides Press, 1926
5. Mohit K. Roy **Studies on Rabindranath Tagore**
Atlantic Publishers and Distributors, 2004
6. R. Sigi **Gurudev Rabindranath Tagore – A Biography**
Diamond Books, 2010
7. T. Dasgupta **Social Thought of Rabindra Nath Tagore : A Historical Analysis**
Abhinav Publication, 1993

Paper PBI-205 (iii)
Punjabi Vich Anuvadt Urdu Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-205 (iii)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਰਾਤ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਕੀ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2008

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸਮਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ

ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ

ਜਦੋਂ ਖੇਤ ਜਾਗੇ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. Aatish Taseer (Tr.) **Manto : Selected Stories**
Vintage/ Random House India, 2008
2. Alok Bhalla **Life and Works of Saadat Hasan Manto**
IIAS, Shimla, 1997
3. Ehtesham Hussain **Urdu Adab Ki Tankidi Tareekh**
NCPUL, New Delhi
4. Jagdish Chandr
Wadhawan **Manto Naama**
Roli Books, 1998
5. Jai Ratan (Tr.) **Manto Naama : The Life of Saadat Hasan manto**
Roli Books, 1998
6. Leslie A. Flemming **Another Lonely Voice : The Urdu Short Stories of Saadat Hasan Manto**
Centre for South & South East Asian Studies , University Of California
Berkley, 1979
7. Ram Babu Saxena **A History of Urdu Literature**
Adam Publishers and Distributors, 1990
8. T. Grahame Bailey **A History of Urdu Literature**
Oxford University Press, Pakistan, 2008

Paper PBI-205 (iv)
Punjabi Vich Anuvadt Rusi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-205 (iv)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ
ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ (ਅਨੁ.)

ਮਾਂ
ਪ੍ਰਗਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮਾਸਕੋ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਚੈਖੋਵ

ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਪ੍ਰਗਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮਾਸਕੋ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ

ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ
ਪ੍ਰਗਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮਾਸਕੋ, 1975

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. Andrew Barlatt & Barry P. Scherr
Maxim Gorky : Selected Letters
Oxford University, 1997
2. Donald Rayfield
Anton Chekhov : A Life
North Western University Press, 1998
3. J. Douglas Clayton & Yana Meerzon
Adapting Chekhov : The Text and its Mutation
Routledge, 1970
4. Maxim Gorki
Culture And The people
International publisher, 1939
5. Richard Pevear
Selected Stories of Anton Chekhov
Random House Digital, Inc., 2009
6. Tovah Yedlin
Maxim Gorki : A Political Biography
Praeger Publisher, West Port CT, U.S.A., 1999
7. Valentine T. Bill
Chekhov : The Silent Voice Of Freedom
Philosophical Library, 1987
8. William Lyon Phelps
Essays on Russian Novelists
Macmillan, 1916

Paper PBI-205 (v)
Punjabi Vich Anuvadt Angrezi Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-205 (v)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ

ਮੈਕਬਾਥ

ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ (ਅਨੁ.)

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਅਰਨੈਸਟ ਹੈਮਿੰਗਵੇ

ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ

ਪ੍ਰੋ. ਅੱਛਰੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਭਾ (ਅਨੁ.)

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਅਨੁ.)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੇਲ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2001

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. Ifor Evans **A Short History of English Literature**
Penguin Books, 1990
2. Bhim Singh Dahiya (Ed.) **Shakespeare's Intellectual Background**
Viva Books, New Delhi
3. Clifford Leach **Shakespeare's Tragedies**
Chatto and Windus, London
4. David Trotter **The English Novel History**
Routledge, London, 1993
5. H. B. Charlton **Shakespeare Comedy**
Psychology Press, 2004
6. George Monteiro **Critical Essays on Ernest Hemingway's A farewell to Arms**
G. K. Hall & Company, 1994
7. Granville Barker **Preface to Shakespeare**
Anlantic Publishers and Distributors Pvt. Ltd, Delhi, 2007
8. Ivor Brown **Shakespeare in His Time**
Thomas Nelson & Sons Ltd., London
9. Jackson J. Benson (ed.) **New Critical Approach to the Short Stories of Ernest Hemingway**
Duke University Press, 1990
10. James Nagel (Ed.) **Critical Essays on Ernest Hemingway's The Sun Also rises**
G. K. Hall, 1995
11. John Arthos **The Art of Shakespeare**
Bowes and Bowes, London, 1964
12. Michael Taylor **Shakespeare Criticism in Twentieth Century**
Oxford University Press, Canada, 2001
13. Mirian Allott **Novelists and the Novel**
Routledge, Kegan Paul, London
14. Robert O. Stephens (Ed.) **Ernest Hemingway : The Critical Reception**
B. Franklin & Co., Inc, 1977
15. Subodh Chandra Sen
Gupta **Shakespeare Comedy**
Indian Branch, oxford University Press, 1950
16. Linda Wagner Martin **Ernest Hemingway : Seven Dacades of Criticism**
Michhigan State University Press, 1998
17. Terry Eaglton **The English Novel : An Introduction**
Blackwell Publishing Ltd., 2005

Paper OE (PBI)-I
Punjabi Bhasha : Mudhli Jan-Pchhan
ਪੇਪਰ ਓਪਨ ਇਲੈਕਟਿਵ-ਪੰਜਾਬੀ-I
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 10)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ, ਅੱਖਰ ਬੋਧ, ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਲੇਖਨ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : ਧੁਨੀ/ ਅੱਖਰ ਬੋਧ

ਅੱਖਰਾਂ/ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਅੱਖਰ ਉਚਾਰਣ, ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਲਗਾਖਰ, ਸਵਰ-ਵਿਅੰਜਨ, ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਨਿਯਮ,

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ : ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ ਤੇ ਵਿਆਕਰਣਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ

ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਹੈ ? ਸ਼ਬਦ ਬਣਤਰ, ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ (ਅਗੇਤਰ, ਪਿਛੇਤਰ)

ਵਿਆਕਰਣਕ ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ-ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ, ਵਿਸਮਿਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਕਲਜ਼ (ਨਿਪਾਤ) ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣ ਆਦਿ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ : ਵਾਕ ਬੋਧ ਅਤੇ ਅਰਥ ਬੋਧ, ਵਾਕ ਕੀ ਹੈ, ਵਾਕ ਰਚਨਾ, ਵਾਕ ਵੰਡ ; ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ, ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਪਰੀਤਆਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ :

ਪੱਤਰ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਪਦ/ ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸ. ਸ. ਖਹਿਰਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੌਸ਼**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ**
ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
4. Gurinder Singh Mann **An Introduction to Punjabi**
Punjabi University, Patiala

Semester Third
Paper PBI-301
Aadhunik Punjabi Kavita (1960 tak)
ਸਮੈਸਟਰ – ਤੀਸਰਾ
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-301
ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ (1960 ਤੱਕ)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੋਧ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਮੇਰੇ ਸਾਈਆਂ ਜੀਓ

ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ
ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ
ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ

ਸੁਰੰਧ ਸਮੀਰ
ਨਵਯੁੱਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ(ਸੰਪਾ.) **ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2005
2. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀ **ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ : ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ**
ਨਵ ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 2006
3. ਐੱਸ. ਤਰਸੇਮ **ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ : ਜੀਵਨ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2007
4. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
5. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ
6. -ਉਹੀ- **ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2006
7. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
8. -ਉਹੀ- **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਅਧਿਐਨ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
9. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
10. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ **ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
11. ਮੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ **ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2002
12. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਵਿ ਅੰਕ) ਅੰਕ 22**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
13. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸੰਵੇਦਨਾ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
14. -ਉਹੀ- **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪਰਿਪੇਖ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
15. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2006

Paper PBI-302
Punjabi Natak
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-302
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਟ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਟ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ

ਸੁਭਦਰਾ

ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਮੁਇਆ ਸਾਰ ਨ ਕਾਈ

ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਕਿਸ਼ਨ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਪੰਜ ਨਾਟਕਕਾਰ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. -ਉਹੀ- **ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਨਾਟਕ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ
3. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
4. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟ ਚਿੰਤਨ**
ਜੈਨ ਸੰਨਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਰਹਿੰਦ, 1989
5. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
6. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਮਿੱਥ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ (ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦਾ ਨਾਟ-ਪਰਿਪੇਖ)**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2005
7. ਕਮਲੇਸ਼ ਉੱਪਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2004
8. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਸਰੂਪ, ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
9. ਨਵਨਿੰਦਰਾ ਬਹਿਲ **ਨਾਟਕੀ ਸਾਹਿਤ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2001
10. ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨਾਟ-ਚਿੰਤਨ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2009
11. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ (ਸੰਪਾ.) **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਨਾਟਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 25**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000

Paper PBI-303
Sabhyachar Ate Punjabi Sabhyachar
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-303
ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਾਂ, ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ, ਨੇਮਾਂ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸੋਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

(ੳ) ਸਭਿਆਚਾਰ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਪੇਖ (ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਲੱਛਣ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਦਿ)

(ਅ) ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ

(ੲ) ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

(ੳ) ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਭੂਗੋਲ, ਸਭਿਅਤਾ, ਇਤਿਹਾਸ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਆਰਥਿਕਤਾ, ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

(ਅ) ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (ਰੇਮੰਡ ਵਿਲੀਅਮ, ਫਰੇਜ਼ਰ ਅਤੇ ਐਡਵਰਡ ਸਈਅਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ)

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਭੂਗੋਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸੋਮੇ

(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਸੰਗ

(ੲ) ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ (ਦੂਸਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਨਫਰੰਸ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1988
2. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰੈਂਕ **ਸਭਿਆਚਾਰ : ਮੂਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ**
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ
3. -ਉਹੀ- **ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ
4. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
5. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1999
6. ਜੈ ਚੰਦਰ ਵਿਦਿਆਲੰਕਾਰ **ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
7. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ **ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ : ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2004
8. ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ**
ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2002
9. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀਅਤ : ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਰੂਪ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
10. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ **ਲੋਕਧਾਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
11. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2003
12. Sir Edward Burnett Tylor **Primitive Culture**
Henry Holt and Co. New York, 1874

Paper PBI-304
Bhasha Vigyan ate Punjabi Bhasha
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-304
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਦਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- (ੳ) ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ
- (ਅ) ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰ
- (ੲ) ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

- (ੳ) ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ
- (ਅ) ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
- (ੲ) ਪਾਣਿਨੀ, ਸਾਸਿਓਰ ਅਤੇ ਨੌਮ ਚਾਮਸਕੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

- (ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਪਏ ਪ੍ਰਭਾਵ
- (ਸ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਦਾਰੇ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

- (ੳ) ਉੱਪ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉੱਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
- (ਅ) ਉੱਪ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ
- (ੲ) ਦੁਨੀ ਚੰਦ੍ਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਆਤਮ ਸਿੰਘ	ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1988
2. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਕਾਦਮੀ, ਜਲੰਧਰ, 1999
3. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਸੰਪਾ.)	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2001
4. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰੀ	ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਹਰੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1973
5. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ	ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1985
6. -ਉਹੀ-	ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
7. ਦੁਨੀ ਚੰਦ੍ਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1959
8. -ਉਹੀ-	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਆਕਰਣ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1964
9. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ	ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
10. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ	ਸਿਧਾਂਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਮਦਾਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ, 1988
11. -ਉਹੀ-	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1988
12. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ	ਨਵੀਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1999
13. F. D. Sasseur	Course in General Linguistics Fontana Collins, 1959
14. John Lyons	Introduction to Theoretical Linguistics Cambridge, 1968

Paper PBI-305 (i)
Punjabi Vartak (1900 Tak)
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-305 (i)
ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ (1900 ਈ. ਤੱਕ)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਗਦ ਅਤੇ ਪਦ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਨਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜ ਬਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)

ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਮ ਫਿਲੌਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਤ-ਚੀਤ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2013

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਮੈਸਰਜ਼ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਮਾਲਿਕ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਬੁੱਕ ਡਿਪੋ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1930

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ (ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ)
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2011
2. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) ਜਨਮਸਾਖੀ ਬਿਰਤਾਂਤ
ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਬਾਲਾ ਕੋਟ
4. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਖੀ ਸੂਰਤ
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1982
5. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
6. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਵਿਹਾਰ
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪਾਠ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਦਿੱਲੀ
8. -ਉਹੀ- ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
9. ਬਿਮਲੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ : ਜੀਵਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਐਸਥੈਟਿਕ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2016
10. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ
ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
11. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਪੁਰਾਤਨ ਵਾਰਤਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

Paper PBI-305 (ii)
Punjabi Nibandh ate Lalit Nibandh Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-305 (ii)
ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰੂਪ ਨਿਬੰਧ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਨਿਬੰਧ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਬੰਧਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ

ਸਾਵੀਂ ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਨਵਯੁੱਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

ਬੁਨਿਆਦਾਂ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2015

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ

ਸੌਗੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਜਾਦੂ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ : ਪ੍ਰੀਤ ਸੰਸਾਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 1991

2. ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1987

3. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ

ਆਧੁਨਿਕ ਗੱਦਕਾਰ

ਕੁਲਦੀਪ ਪ੍ਰੈਸ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

4. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਵਿਹਾਰ

ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

5. ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਗਲ

ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ

6. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾਤਾ ਅਤੇ
ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ : ਕਲਾ ਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਦਿੱਲੀ, 1973

7. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1991

Paper PBI-305 (iii)
Punjabi Swaijivni sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-305 (iii)
ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ: 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵੈਜੀਵਨੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵੈਜੀਵਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ

ਚੌਲਾ ਟਾਕੀਆਂ ਵਾਲਾ

ਨਵਜੁੱਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਗਾਗਰ

ਪੰਜ ਨਾਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ, 2007

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ
ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ

ਪਗਡੰਡੀਆਂ
ਨਵਯੁੱਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਧਰਮ ਚੰਦ ਬਾਤਿਸ਼
2. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ

ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਸ਼ਾਸਤਰ
ਪੁਨੀਤ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, 1999
ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ : ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ, 1986

Paper PBI-305 (IV)
Punjabi Safarnama ate Diary Sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-305 (iv)
ਪੰਜਾਬੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੀ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਤੇ ਡਾਇਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ

ਮੇਰੀ ਗੈਰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਡਾਇਰੀ

ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਮਿੰਨੀ ਗਰੇਵਾਲ

ਅਨਜਾਣੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 2011

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ
ਸੁਕੀਰਤ

ਕਿੰਨੇ ਪਰਬਤਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਾਲ ਪਾਲ **ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ**
ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ, 2005
2. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ **ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ : ਸਾਹਿਤਕ ਅਧਿਐਨ**
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2013
3. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ **ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, 2000
4. ਰਛਪਾਲ ਕੌਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ : ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ**
ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਾਭਾ, 1991
5. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1997
6. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟ੍ਰਸਟ, ਦਿੱਲੀ, 1980

Paper PBI-305 (v)
Punjabi Rekha Chittar
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-305 (v)
ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ-ਸ੍ਰੋਤ ਬਣੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ

ਹੁਸੀਨ ਚਿਹਰੇ

ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ

ਮੋਏ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ

ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ

ਟਾਹਣੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮ

ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2004

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਵਨਾਸ਼ ਕੌਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ : ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸਾਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)
ਪਰਖ
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
3. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ
ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਰਤਾਂਤ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2012
4. ਕੰਵਲਜੀਤ ਕੌਰ
ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2009
5. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ
ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਕਥਾ ਚੇਤਨਾ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2010

ਪੇਪਰ-ਓਪਨ ਇਲੈਕਟਿਵ-ਪੰਜਾਬੀ-II

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ : ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 10)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਰਾਹੀਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ :

ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (1850 ਤੱਕ)

- ਸੂਫੀ ਕਾਵਿਧਾਰਾ
- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿਧਾਰਾ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ :

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (1850 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ)

- ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ
- ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ :

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ
- ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ :

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਗੀਤੀ ਰਿਵਾਜ, ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ **ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟ੍ਰੱਸਟ, ਇੰਡੀਆ, 1999
2. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ **ਲੋਕਯਾਨ ਅਧਿਐਨ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1974
4. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰੈਂਕ **ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ
5. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
6. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (ਆਦਿ ਕਾਲ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਲ)**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ **ਲੋਕਯਾਨ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
8. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿੱਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1976
9. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1999
10. ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ**
ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2002
11. ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਗਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
12. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ **ਲੋਕਧਾਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿੱਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
13. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2003
14. Harjeet Singh Gill **Folk Art of the Punjab**
Punjabi University, Patial

Semester Fourth
Paper PBI-401
Aadhunik Punjabi Kavita (1961 to Hun tak)
ਸਮੇਸਟਰ - ਚੌਥਾ
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-401
ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ (1961 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੋਧ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਕੈਨਵਸ

ਨਾਗਮਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ

ਛੁਟਾ

ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀ (ਸੰਪਾ.) **ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਰਚਨਾ ਸੰਸਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ(ਸੰਪਾ.) **ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2005
3. ਸੁਹਿੰਦਰਬੀਰ **ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
4. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ
5. -ਉਹੀ- **ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2006
6. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਅਧਿਐਨ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7. ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ **ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾਵਿ : ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1984
8. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਈ ਆਧਾਰ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
9. ਜਗਜੀਵਨ **ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ : ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ**
ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1974
10. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
11. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ **ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ (ਮੋਨੋਗ੍ਰਾਫ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
12. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਵਿ ਅੰਕ) ਅੰਕ 22**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
13. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸੰਵੇਦਨਾ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
14. -ਉਹੀ- **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪਰਿਪੇਖ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
15. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2006

Paper PBI-402
Punjabi Ikangi
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-402
ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਂਗੀ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਇਕਾਂਗੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਵਿਕਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ

ਕੁਆਰੀ ਟੀਸੀ

ਨਵਜੁੱਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਦਿੱਲੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

ਨਵਾਂ ਜਨਮ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਮੇਰੇ ਚੋਣਵੇਂ ਇਕਾਂਗੀ

ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਪੰਜ ਨਾਟਕਕਾਰ**
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
3. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟ ਚਿੰਤਨ**
ਜੈਨ ਸੰਨਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਰਹਿੰਦ, 1989
4. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
5. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ **ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੀ ਨਾਟ-ਭੂਮੀ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2002
6. ਕਮਲੇਸ਼ ਉੱਪਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2004
7. ਕੰਵਲਦੀਪ ਕੌਰ ਬਰਾੜ **ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੀ ਨਾਟ ਚੇਤਨਾ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2007
8. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ **ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1987
9. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਸਰੂਪ, ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
10. ਨਵਨਿੰਦਰਾ ਬਹਿਲ **ਨਾਟਕੀ ਸਾਹਿਤ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2001
11. ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨਾਟ-ਚਿੰਤਨ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2009
12. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ **ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੀ ਨਾਟ ਕਲਾ**
ਲੋਕਾਇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1987
13. ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ **ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਦੀਆਂ ਨਾਟ-ਜੁਗਤਾਂ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2003
14. ਸਮਦਰਸ਼ੀ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2003

Paper PBI-403
Lokdhara Ate Punjabi Lokdhara
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-403
ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਧਾਰਾ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਧਿਐਨ ਆਦਿ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੂਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੋਕਧਾਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚਲੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵੱਖਰਤਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- (ੳ) ਲੋਕਧਾਰਾ : ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ
- (ਅ) ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਧਿਐਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ
- (ੲ) ਲੋਕਧਾਰਾ, ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸਾਹਿਤ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

- (ੳ) ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਵਿਧੀਆਂ (ਲੋਕ ਗੀਤ, ਲੋਕ ਕਥਾ, ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਗੀਤੀ ਰਿਵਾਜ, ਲੋਕ ਨਾਟਕ, ਲੋਕ ਧਰਮ, ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ)

(ਅ) ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਲੀਅਮ ਥਾਮਸ, ਵੀ. ਪ੍ਰਾਪ ਅਤੇ ਐਲਨ ਡੰਡੀ ਦਾ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ : ਸੰਗ੍ਰਿਹ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਲੋਕ ਕਥਾ, ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ, ਲੋਕ ਨਾਟਕ, ਲੋਕ ਧਰਮ, ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਤਰਿਤ ਅਧਿਐਨ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦੇਣ

1. ਆਰ. ਸੀ. ਟੈਂਪਲ 2. ਦਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ 3. ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ 4. ਮ. ਸ. ਰੰਧਾਵਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟ੍ਰੱਸਟ, ਇੰਡੀਆ, 1999
2. -ਉਹੀ-	ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਦਿੱਲੀ
3. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012
4. -ਉਹੀ-	ਲੋਕਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪੈੜ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2002
5. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ	ਲੋਕਯਾਨ ਅਧਿਐਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
6. -ਉਹੀ-	ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੋਕ ਵਿਰਸਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1996
7. -ਉਹੀ-	ਲੋਕਯਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011
8. ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1996
9. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1996
10. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ	ਲੋਕਧਾਰਾ : ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
11. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2003
12. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ	ਸਾਡੇ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1996
13. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ	ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

14. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ **ਲੋਕਯਾਨ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
15. -ਉਗੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਪਿਛੋਕੜ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2006
16. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ **ਲੋਕ-ਕਾਵਿ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ**
ਲੋਕਾਇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
17. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ **ਲੋਕਧਾਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
18. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 1987
19. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ (ਸੰਪਾ.) **ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ)**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
20. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ
ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2003
21. Alan Dundes **The Study of Folklore**
Inc. Englewood Cliffs, Prentice Hall, N.J., 1965
22. Alan Dundes **Essays in Folklore**
Folklore institute, Kailash Puri, Meerut, 1978
23. Pierre Maranda (Ed.) **Mythology**
Penguin Education, England, 1973
24. Vladimir Propp **Morphology of Folktales**
University of Texas Press, Austin, 1968

Paper PBI-404
Punjabi Bhasha Vigyan ate Gurmukhi Lipi
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-404
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀ ਲਿੱਪੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- (ੳ) ਧੁਨੀ, ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
- (ਅ) ਭਾਵਾਂਸ਼, ਭਾਵਾਂਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਵਾਂਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
- (ੲ) ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

- (ੳ) ਵਾਕ, ਵਾਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਵਿਗਿਆਨ
- (ਅ) ਅਰਥ, ਅਰਥ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥ ਪ੍ਰਬੰਧ
- (ੲ) ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

- (ੳ) ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- (ਅ) ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

(ੳ) ਖਰੋਸ਼ਠੀ, ਬ੍ਰਹਮੀ, ਸ਼ਾਰਧਾ, ਟਾਕਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ**
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਕਾਦਮੀ, ਜਲੰਧਰ, 1999
2. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2001
3. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਉੱਜਲ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰੀ **ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ**
ਬਾਹਰੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1973
4. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ **ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ**
ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 1985
5. -ਉਹੀ- **ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
6. ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ **ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
7. ਦੁਨੀ ਚੰਦ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ**
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1959
8. -ਉਹੀ- **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਆਕਰਣ**
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1964
9. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਬਣਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1988
10. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
11. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ **ਨਵੀਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1999
12. ਜੀ. ਬੀ. ਸਿੰਘ **ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਕਾਸ** ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1960

Paper PBI-405 (i)
Computer Internet ate Punjabi typing

ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-405 (i)
ਕੰਪਿਊਟਰ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਪਿੰਗ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100

(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

(ੳ) ਕੰਪਿਊਟਰ : ਨਾਮਕਰਣ, ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ

(ਅ) ਕੰਪਿਊਟਰ : ਇਨਪੁਟ ਭਾਗ : ਕੀ ਬੋਰਡ, ਮਾਊਸ, ਸਕੈਨਰ, ਟੱਚ ਸਕਰੀਨ, ਵੈੱਬ ਕੈਮ

ਆਊਟਪੁਟ ਭਾਗ : ਮੌਨੀਟਰ, ਸਪੀਕਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਐਲ. ਸੀ. ਡੀ. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ,

ਸਟੋਰੇਜ ਭਾਗ : ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ, ਸੀਡੀ, ਡੀਵੀਡੀ, ਪੈੱਨ ਡਰਾਈਵ, ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ,

(ੲ) ਕੰਪਿਊਟਰ : ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਂਟ, ਕੀ-ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਪਿੰਗ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਂਟ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਂਟ : ਕੀ-ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਫੌਂਟ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀ-ਬੋਰਡ ਖਾਕਿਆਂ (ਲੇਆਊਟਸ) ਵਿੱਚ

ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਫੌਂਟ ਇੰਸਟਾਲ ਕਰਕੇ ਵਰਤਣੇ

(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਪਿੰਗ : ਕੀ-ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਫੁੱਟ ਨੋਟ ਲਗਾਉਣੇ, ਫੁੱਟ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੀ-ਬੋਰਡ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਬਣਾਉਣਾ, ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਹੋੜਾ ਅਤੇ ਪੁੱਠੇ ਕਾਮੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਅਤੇ ਆਟੋ ਕ੍ਰੈਕਟ ਬਣਾਉਣਾ।

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

- (ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰ ਅੱਖਰ
 (ਅ) ਫੁੱਟ ਕਨਵਰਟਰ : ਫੁੱਟ ਕਨਵਰਟਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਪੈੱਲ ਚੈੱਕਰ, ਯੂਨੀਕੋਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਯੂਨੀਕੋਡ ਦੀ ਲੋੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਕੋਡ ਫੁੱਟ ਕਨਵਰਟਰ
 (ੲ) ਸੋਧਕ ਟਾਈਪਿੰਗ ਪੈਡ, ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋਮੀਡੀਆ, ਕਿਸ਼ਨ ਮਾਈਕਰੋਮੀਡੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੀਡੀਆ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਓ. ਸੀ. ਆਰ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

- (ੳ) ਈ ਮੇਲ : ਈ ਮੇਲ ਖਾਤਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਈ ਮੇਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਭੇਜਣਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ/ ਪੜ੍ਹਨਾਰਿਪਲਾਈ ਕਰਨਾ, ਫਾਰਵਰਡ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਅਟੈਚ ਕਰਨਾ
 (ਅ) ਅਧਿਅਨ/ ਅਧਿਆਪਨ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ : ਆਨ-ਲਾਈਨ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼, ਗੁਰਮੁਖੀ, ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ, ਦੇਵਨਾਗਰੀ, ਰੋਮਨ ਦਰਮਿਆਨ ਲਿਪੀਅੰਤਰਣ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਰਮਿਆਨ ਅਨੁਵਾਦ
 (ੲ) ਸਰਚ ਇੰਜਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਰਚ ਕਰਨਾ, ਆਨਲਾਈਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪੈੱਲ ਚੈੱਕਰ ਅਤੇ ਗਰੈਮਰ ਚੈੱਕਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਇੰਟਰਫੇਸ ਪੈਕ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸੀ. ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਵਿੰਡੋਜ਼ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2012
2. -ਉਹੀ-	ਸਾਈਬਰ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2010
3. -ਉਹੀ-	ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
4. -ਉਹੀ-	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, 2015
5. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ	ਆਓ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖੀਏ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012
6. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੁਨੇਜਾ	ਕੰਪਿਊਟਰ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
7. Peter Norton	Introduction to Computers McGraw Hill Edu. Pvt. Ltd, New Delhi, 2011
8. V. Rajaraman	Fundamentals of Computers PHI Learning Pvt. Ltd., Delhi, 2010

Paper PBI-405 (ii)
Media at Punjabi Media
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-405 (ii)
ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਤੇ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਅਪਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : ਪੱਤਰਕਾਰੀ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਪੇਖ

- (ੳ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ : ਅਰਥ, ਤੱਤ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ
- (ਅ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ : ਨਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- (ੲ) ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ : ਜਨ - ਸੰਚਾਰ

- (ੳ) ਜਨ ਸੰਚਾਰ : ਅਰਥ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- (ਅ) ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ : ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਸਪਤਾਹਿਕ, ਪੰਚਰਾ ਰੋਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਪਰਚੇ, ਫੋਟੋ ਪੱਤਰਕਾਰੀ
- (ੲ) ਨਵੇਂ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ : ਵੈੱਬਸਾਈਟ, ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ : ਪੱਤਰਕਾਰੀ : ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਤਾ

- (ੳ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ : ਅਨੁਵਾਦ ਕਲਾ, ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ, ਫੀਚਰ ਲੇਖਣ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ,

ਸਰਕੁਲੇਸ਼ਨ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ

- (ਅ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਤਾ : ਪੀਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਵਧੀਆ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣ,
(ੲ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ : ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ : ਰਚਨਾਤਮਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ

- (ੳ) ਰਚਨਾਤਮਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ : ਅਰਥ, ਮਹੱਤਤਾ, ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ
(ਅ) ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਝਾਨ, ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੰਨਾ
(ੲ) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟ : ਅਰਥ, ਕਿਸਮਾਂ, ਮਹੱਤਵ, ਨਿਰਮਾਣ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ **ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣੋ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2010
2. ਐੱਲ. ਆਰ. ਨਾਗਪਾਲ **ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤੇ ਛਪਾਈ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2002
3. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ **ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2005
4. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ **ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ**
ਅਤੇ ਪਾਰੁਲ ਰਾਏਜ਼ਾਦਾ ਮਦਾਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2014
5. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ **ਸੰਚਾਰ**
ਭੁਪਿੰਦਰ ਬੱਤਰਾ ਮਦਾਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ, 2005
6. ਕਿਸ਼ਨੀ ਨਵਲਾਣੀ **ਸੂਚਨਾ ਸੰਚਾਰ**
ਮਦਾਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2004
7. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ **ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ**
ਮਦਾਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 1996
8. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2012
9. ਮੇਘਾ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2001
10. ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ **ਮੀਡੀਆ : ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2013
11. Gurmeet Singh Mann **Challenges and Opportunities Before Indian Media**
Punjabi University, Patiala, 2012
12. Joginder Singh **Punjabi Journalism : Issues & Concerns**
Punjabi University, Patiala, 2012
13. Navjit Singh Johal (Ed.) **Media Ethics : Issues & Concerns**, Punjabi University, Patiala, 2012

Paper PBI-405 (iii)
Tulnatmak sahit
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-405 (iii)
ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਤਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਦੂਜੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰ ਅੰਤਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- (ੳ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਕਲਪ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (ਅ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ, ਕੌਮੀ ਸਾਹਿਤ, ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਾਹਿਤ : ਪਛਾਣ ਤੇ ਵਖਰੇਵਾਂ
- (ੲ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

- (ੳ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ/ ਸਿਧਾਂਤ
- (ਅ) ਜੀਨੀਓਲੌਜੀ (Genealogy), ਥੀਮੈਟਾਲੌਜੀ (Thematology), ਹਿਸਟਰੀਓਗਰਾਫੀ (Historiography)
ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ
- (ੲ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਾਹਿਤ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

(ੳ) ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ (ਇਤਿਹਾਸ, ਸਾਇੰਸ, ਦਰਸ਼ਨ, ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ, ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ)

(ਅ) ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ (ਸਿਨੇਮਾ, ਨਾਚ, ਰਾਗ, ਚਿੱਤਰ ਕਲਾ, ਮੂਰਤੀ ਕਲਾ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ)

(ੲ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

(ੳ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ : ਭਾਰਤੀ ਪਰਿਪੇਖ

(ਅ) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁੱਦੇ (ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ, ਬਹੁਨਸਲੀ, ਬਹੁਜਾਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧੀਰ **ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. -ਉੱਗੀ- **ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. Amiya Dev **Comparative Literature : Theory and Practice**
IIAS, Shimla
4. Anders Pettersson (Ed.) **Literary History : Towards A Global Perspective (Vol.I)**
Walter de Gruyter, Berlin
5. David Damrosch **What is World Literature**
Princeton, UP, 2003
6. Dasgupta & Subha Chakraborty (Ed.) **Genology**
Jadavpur University, Jadavpur, 2004
7. Max Louwse & Willie Van Peer **Thematics : Interdisciplinary Studies**
John Benjamins Publishing Co. Amsterdam
8. Suman Gupta **Globalisation and Literature**
Polity, Cambridge, 2009
9. Susan Bassnett **Comparative Literature : A Critical Introduction**
Blackwell, Oxford
10. Swapan Majumdar **Comparative Literature : Indian Dimentions**
Payrus, Calcutta

Paper PBI-405 (iv)
Koshkari ate Punjabi Koshkari
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-405 (iv)
ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਝ-ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : ਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ

- (ੳ) ਕੋਸ਼ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਕਲਪ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
ਕੋਸ਼, ਨਿਘੰਟੂ, ਨਿਰੁਕਤ, ਗਲੋਸਰੀਜ਼, ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਲੈਕਸੀਕਾਨ
- (ਅ) ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ
- (ੲ) ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ : ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ

- (ੳ) ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਕਲਪ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ
- (ਅ) ਕੋਸ਼ ਨਿਰਮਾਣ : ਯੋਜਨਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਕੱਤਰੀਕਰਨ, ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਵਿਆਕਰਣਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਅਰਥ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ
- (ੲ) ਕੋਸ਼ ਨਿਰਮਾਣਕਾਰੀ : ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ : ਇੱਕ-ਭਾਸ਼ਾਈ, ਦੁ-ਭਾਸ਼ੀ, ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੋਸ਼, ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼, ਸਾਹਿਤ ਕੋਸ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਕੋਸ਼, ਅਖਾਣ ਤੇ ਮੁਹਾਵਰਾ ਕੋਸ਼ ਆਦਿ

(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਖ

(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਅਰਥਗਤ ਸੰਰਚਨਾ

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ – ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਪਟਿਆਲਾ

(ੲ) ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁ-ਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਉਮਾ ਸੇਠੀ **ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
2. ਓ. ਪੀ. ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ **ਕੋਸ਼-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ**
ਨੈਨਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1992
3. ਅਕਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤਨਵੀ **ਦੁਭਾਸ਼ੀ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
4. ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਸੰਪਾ.) **ਕੋਸ਼ ਨਿਰਮਾਣ : ਸਿਧਾਂਤ ਔਰ ਪਰੰਪਰਾ**
ਕੇਂਦਰੀਯ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਥਾਨ, ਆਗਰਾ, 1983
5. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ **ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ**
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
6. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ **ਸ਼ਬਦ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ**
ਸੰਦੀਪ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1990
7. ਨਵਰਤਨ ਕਪੂਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ**
ਪੰਜਾਬੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ, 2004
8. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ **ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
9. ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਜੈਨ **ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ**
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ, 1956
10. ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੰਪਾ.) **ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ : ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ**
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2007
11. Ladislav Zgusta **Manual of Lexicography**
The Hague, Mouton, 1971
12. Ram Adhar Singh **An Introduction to Lexicography**
CIIL, Mysore, 1982
13. S. M. Katre **Lexicography**
Anamali University, madras, 1965
14. W. Doroszewski **Elements of lexicology and Semitics**The Hague, Mouton

Paper PBI-405 (v)
Anuvad ate Anuvad Kala
ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬੀ-405 (v)
ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕਲਾ

ਕੈਡਿਟ : 4
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 100
(ਪੇਪਰ : 80, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 20)
ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ।
2. ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

1. ਪੇਪਰ ਸੈੱਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਟਾਪਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਅੰਦਰ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸਾਹਿਤਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- (ੳ) ਅਨੁਵਾਦ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਕਲਪ, ਸਰੂਪ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ; ਅਨੁਵਾਦ ਕਲਾ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ
- (ਅ) ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀਆਂ
- (ੲ) ਬਹੁਭਾਸ਼ੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਲੋੜ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਸਰਾ

- (ੳ) ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੇ ਗੁਣ
- (ਅ) ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ: ਸਮੱਗਰੀ (Source Language Text) ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਰੂਪਾਂਤਰਣ (Source Language Text to Target Language Text), ਮੂਲ ਟੈਕਸਟ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ
- (ੲ) ਅਨੁਵਾਦ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (Model): ਪੀਟਰ ਨਿਊਮਾਰਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਨਿਦਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਬੈਥਗੇਟਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

- (ੳ) ਸਾਹਿਤਕ ਅਨੁਵਾਦ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- (ਅ) ਸਾਹਿਤਕ ਅਨੁਵਾਦ (ਗਦ ਅਤੇ ਪਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ) ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (ੲ) ਅਖਾਣ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਯੂਨਿਟ ਚੌਥਾ

- (ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ : ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ
- (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਭੋਲਾਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ	ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਗਿਆਨ ਕਿਤਾਬਘਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2007
2. A. H. Smith (Ed.)	Aspects of Translation Secker & Warburg, London, 1958
3. Edwin Gentzler	Contemporary Translation Theories Routledge, London, 1993
4. Nida and Tabel	The Theory and Practice of Translation J. Brill, Leiden, 1969
5. P. Newmark	Approaches to Translation Pergamon Press, Oxford, 1981
6. Pratima Dave Shastri	Fundamental Aspects of Translation PHI Learning New Delhi
7. Susan Bassnett	Translation Studies Routledge, London